

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПРИКАРПАТСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВАСИЛЯ СТЕФАНИКА

Навчально-науковий юридичний інститут

Кафедра конституційного, міжнародного та адміністративного права

БУРОМЕНСЬКИЙ М.В., АЛБУ А.А.

ПРАВОВІ ОСНОВИ ДИПЛОМАТИЧНОЇ СЛУЖБИ

методичні вказівки для підготовки до практичних занять
студентів магістратури заочної форми навчання
спеціальності 081 «Право»

Івано-Франківськ, 2023

Затверджено на засіданні кафедри конституційного, міжнародного та адміністративного права Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника (протокол №1 від 28 серпня 2023 року)

Затверджено на засіданні Науково-методичної ради Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника протоколом № 1 від 28 серпня 2023 року

Буромєнський М.В., Албу А.А.. Правові основи дипломатичної служби: методичні вказівки для підготовки до практичних занять студентів магістратури заочної форми навчання спеціальності 081 «Право». Івано-Франківськ: Навчально-науковий юридичний інститут Прикарпатського національного університету імені В. Стефаника, 2023, 9 с.

Методичні вказівки розроблені на основі навчального плану Навчально-наукового юридичного інституту Прикарпатського національного університету ім. Василя Стефаника і призначений для підготовки до самостійної роботи з навчальної дисципліни «Правові основи дипломатичної служби».

В даних методичних вказівках прописані рекомендації для підготовки кожної з тем навчальної дисципліни, література та нормативно-правові акти, завдання, перелік контрольних запитань та інші наукові джерела, що сприятиме поглибленому вивченню та засвоєнню відповідних тем.

Методичні вказівки з навчальної дисципліни «Правові основи дипломатичної служби» призначені для студентів магістрів, аспірантів та викладачів.

Зміст

Вступ	4
Практичне заняття 2: Дипломатичне представництво та його міжнародно-правовий статус	6
Практичне заняття 4: Встановлення консульських відносин. Консульські установи.	8

Вступ

Метою дисципліни «Правові основи дипломатичної служби» є ознайомлення студентів з теоретичними та практичними основами дипломатії та дипломатичної служби, з сукупністю опублікованої літератури та письмових джерел із історії дипломатії та дипломатичної служби, з практикою їх пошуку і використання, що має сприяти більш повному розумінню історії міжнародних відносин. Таким чином, метою навчальної дисципліни є аналіз та вивчення принципів та норм, які регулюють відносини між державами, міжнародними організаціями та іншими суб'єктами міжнародного права в сфері реалізації співпраці в різноманітних сферах через своїх представників.

Особлива увага приділяється питанням дипломатичної практики, техніці ведення дипломатичних переговорів; встановленню консульських відносин.

Завдання навчальної дисципліни «Правові основи дипломатичної служби» полягає в системному і комплексному підході до вивчення суті і змісту міжнародно-правових явищ що стосуються дотримання норм, які регулюють правила здійснення дипломатичними представництвами та консульськими установами своїх ключових функцій а повноважень.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Правові основи дипломатичної служби» є:

- роз'яснення завдань діяльності дипломатичної служби;
- роз'яснення завдань діяльності консульської служби;
- розкриття ролі дипломатичної та консульської служби в сучасних міжнародних відносинах.
- формування у студентів практичних навичок і вмінь розв'язання політико-управлінських, організаційно-правових, інформаційно-аналітичних, кадрових та інших завдань у межах професійного забезпечення діяльності органів державної влади у реалізації зовнішньополітичних інтересів держави;
- вивчення вітчизняного та зарубіжного досвіду організації і функціонування дипломатичної служби, адаптації кращого світового досвіду до умов сучасної України;
- формування професійних якостей дипломатичного службовця з урахуванням світового розвитку і функціонування дипломатичної служби у своїй країні та за кордоном.

Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

Знати:

- специфіку та понятійно-категоріальний апарат дипломатичної та консульської служби;

- історію зародження та становлення дипломатичної та консульської служби у світі та в Україні;
- національне законодавство та міжнародне право щодо забезпечення й регулювання дипломатичної та консульської служби;
- систему і механізм діяльності Міністерства закордонних справ, його вітчизняних та закордонних підрозділів;
- головні принципи, форми та методи створення і роботи посольств і консульств та визначення критеріїв ефективності їх діяльності;
- основні завдання і функції дипломатичних і консульських установ;
- дипломатичні і консульські імунітети та привілеї;
- форми і принципи діяльності багатосторонньої дипломатії.

Вміти:

- користуватися набутими теоретичними знаннями;
- орієнтуватися в основних положеннях базових міжнародно-правових джерел, що регулюють зовнішні зносини та дипломатичну діяльність;
- підбирати критерії для визначення ефективності роботи посольств і консульств;
- застосовувати техніку ведення дипломатичних переговорів;
- користуватися засобами дипломатичної комунікації;
- готувати документи дипломатичного листування.

Практичне заняття №1

Дипломатичне представництво та його міжнародно-правовий статус (2 год.)

Дипломатичне представництво на сьогодні є одним з ключових органів зовнішніх зносин держави, яке покликане відстоювати її інтереси в державі-перебування.

Практичне заняття своєю метою має вироблення у студентів розуміння ролі дипломатичних представництв та їх функцій у міжнародній співпраці між державами.

При підготовці до заняття студенти повинні опрацювати положення Віденської конвенції про дипломатичні зносини, знати основні повноваження представництв, оперувати відповідною термінологією.

Ключові слова: *дипломатичне право, дипломатія, дипломатичне представництво, дипломатичні відносини, посольство, дипломатична місія, нунціат, структура посольства, повноваження, правовий статус.*

План

1. Міжнародно-правові підстави для встановлення дипломатичних відносин. Правове оформлення домовленості про встановлення дипломатичних відносин і відкриття дипломатичних представництв.
2. Види дипломатичних представництв: посольства і місії (папські нунціатури та інтернунціатури тощо).
3. Основні повноваження дипломатичного представництва.
4. Методи роботи дипломатичних представництв.
5. Основні напрями й форми роботи дипломатичного представництва.
6. Структурні частини і підрозділи посольств і місій. Внутрішня організація роботи дипломатичних представництв.
7. Система органів, структура й особливості дипломатичної служби. Проходження дипломатичної служби.

Питання та завдання для самоконтролю

1. Що означають дипломатичні відносини де-факто та де-юре?
2. Яким чином відбувається поновлення дипломатичних відносин?
3. Яким чином оформляється завершення дипломатичної місії?
4. У яких випадках відбувається припинення дипломатичних відносин між державами?
5. Які повноваження здійснює дипломатичне представництво?
6. Яка структура дипломатичного представництва?

7. Якими нормативно-правовими актами регулюються питання діяльності посольств та місій?
8. Що таке дипломатична служба?
9. Яким чином співвідноситься дипломатична та державна служба?
10. Дайте визначення поняття «дипломатичне представництво», «місія», «посольство».

Рекомендована література:

1. Історія дипломатії: навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
2. Міжнародне право. Підручник; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Федчишин, С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення. Харків: ФІНН, 2011. 262 с.
4. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. 2 вид. Київ: Кондор, 2011. 290 с.
5. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / М. З. Мальський [та інші.]. Київ: Знання, 2010. 464 с.
6. Сардачук П. Д. Дипломатичне. представництво: організація і форми роботи: Навчальний посібник. Київ, 2008. 176 с.
7. Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання. Навч. посібник. Київ: Либідь, 2007. 224 с.
8. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби. Київ: Либідь, 1998. 244 с.
9. Право зовнішніх зносин. Збірник документів / Упорядники: Ю. В. Алданов, І. М. Забара, В. І. Резніченко. Київ, 2003. 784 с.
10. Л.Г. Фалалєєва Дипломатичні імунітети: принципи, норми, практика застосування Вісник Академії адвокатури України 192 число 1(14) 2009. с. 192-202.
11. Музика А. Питання удосконалення правового статусу дипломатичних представництв у науці міжнародного права. Право України. 2006. № 12.
12. Веденєєв Д.В., Будков Д.В. Юність української дипломатії. Становлення зовнішньополітичної служби Української держави. 1917–1923 роки. Монографія. К.: К.І.С., 2006. URL: <http://www.bookland.com/download/8/83/83292/sample.pdf>
13. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048

14. Віденська конвенція про консульські зносини. 24 квітня 1963 р. [Електронний ресурс] // Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_047

15. Віденська конвенція про представництво держав у їх відносинах з міжнародними організаціями універсального характеру. 14 березня 1975 р. Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_254

16. Конвенція про спеціальні місії від 08.12.1969. URL: http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_092

Практичне заняття №2

Встановлення консульських відносин. Консульські установи. (2 год.)

Невід’ємною складовою дипломатії є інститут консульського права, який представлений у міжнародних відносинах консульськими установами. При підготовці до семінарського заняття студенти повинні опрацювати Віденську конвенцію з консульських зносин.

В ході підготовки студенти повинні вміти відмежовувати призначення дипломатичних представництв та консульських установ, розуміти функції консульських установ, їх види, особливості призначення голови консульської установи, знати особливості консульських імунітетів та привілеїв.

Ключові поняття та терміни: консульське право, консульські відносини, консульська установа, консул, генеральне консульство, віце-консульство, консульське агентство, консульські імунітети, консульські привілеї, консульський патент, екзекватура.

План

1. Міжнародно-правова база встановлення та здійснення консульських відносин.
2. Основні умови та принципи встановлення консульських відносин та відкриття консульських представництв.
3. Класи консульських установ та найменування глав консульських представництв. Призначення глави консульської установи.
4. Структура і персонал консульських представництв.
5. Головні та додаткові консульські функції.
6. Основні види привілеїв та імунітетів у сучасній консульській практиці.

Питання для самоконтролю

1. Перелічіть джерела дипломатичного та консульського права.
2. Хто має право представляти Україну в міжнародних відносинах за посадою?
3. Яка процедура призначення голови консульської установи?
4. Перелічіть консульські імунітети та привілеї.
5. Хто належить до структури консульських представництв?
6. Які функції виконує консульське представництво?
7. Якими міжнародними актами регулюється порядок здійснення консульської функції?
8. Що таке екзекватура? Чим відрізняється екзекватура від агреману?
9. Хто видає консульський патент?

Рекомендована література:

1. Історія дипломатії: навч.-метод. посібник / за ред. завідувача кафедри міжнародного та європейського права О. В. Бігняка. Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2021. 116 с.
2. Міжнародне право. Підручник; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків, 2020. 544 с.
3. Федчишин, С. А. Дипломатичне представництво України за кордоном: сучасні проблеми організації та правового забезпечення. Харків: ФІНН, 2011. 262 с.
4. Чекаленко, Л. Д. Зовнішня політика України (від давніх часів до наших днів): Підручник. 2 вид. Київ: Кондор, 2011. 290 с.
5. Міжнародні відносини: Історія. Теорія. Економіка. Право: навчальний посібник / М. З. Мальський [та інші.]. Київ: Знання, 2010. 464 с.
6. Сардачук П. Д. Дипломатичне. представництво: організація і форми роботи: Навчальний посібник. Київ, 2008. 176 с.
7. Гуменюк Б. І. Дипломатична служба: правове регулювання. Навч. посібник. Київ: Либідь, 2007. 224 с.
8. Гуменюк Б. І. Основи дипломатичної та консульської служби. Київ: Либідь, 1998. 244 с.
9. Віденська конвенція про дипломатичні зносини. 18 квітня 1961 р. Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_048
10. Віденська конвенція про консульські зносини. 24 квітня 1963 р. Інформаційно-довідковий бюлетень консульських зносин. URL: http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=995_047